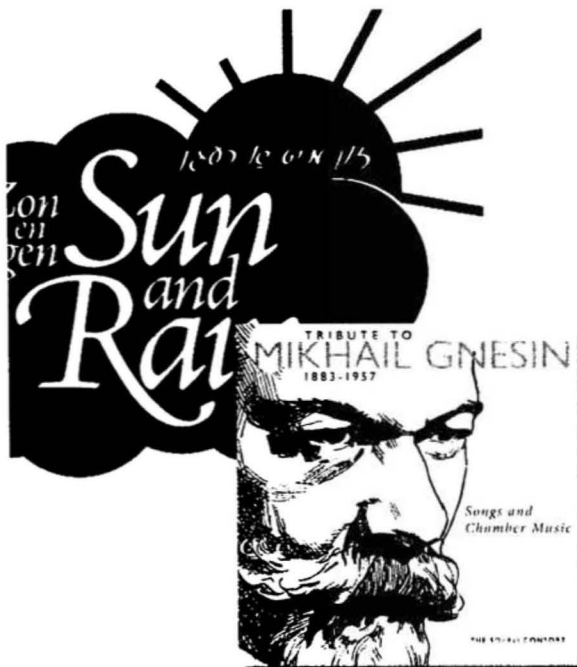

Muzikale Helden

Sopraan Sovali (Sofie van Lier) richt door haar werk een blijvend monument op voor Joodse componisten die in het geheim moesten werken onder het stalinistische bewind in de Sovjet Unie.

JAN WAAS

Inmiddels heeft Sovali drie cd's uitgegeven in het kader van haar 'Joodse muziek projecten'. Op de cd *Sun and Rain – Zun mit a Regn* vertolkt zij met een wisselende groep musici onder de naam Sovali Consort de klassieke liederen van een vriendentrio, waarvan alleen Dmitri Shostakovich hier bekend is. Mieczyslaw Weinberg (Moisei Vainberg) heeft o.a. Jiddische gedichten van Perets en Halkin op muziek gezet. Veniamin Basner schreef de muziek voor een Russisch-Joodse musical *Joods Geluk*.

Initiatiefneemster Sofie van Lier: „Vaak duurde het jaren voor deze werken hun eerste uitvoering konden krijgen. Sommige partituren verlieten zelfs nooit de bureauladen van de componisten, of bleven begraven in archieven.” Vrienden hebben Sovali geholpen deze onbekende klassieke liederen weer op de standaard te krijgen. In deze jaren waarin de Jiddische operette en volksliedjes in de klezmerrevival veelvuldig vertolkt worden, is er nu eindelijk aandacht voor de Joodse klassieke liedkunst.

Op de tweede cd *Curtain Call for the St.Petersburg Jewish Music Society (1908) - 100th anniversary* wordt Sovali 'slechts' begeleid door pianist Paul Prenen. Een eeuw geleden richtte een groep componisten het Genootschap voor Joodse Muziek op in St.Petersburg, Rusland. En ook die muziekgroep werd door het Stalinregime in de dertiger jaren verboden. Het Genootschap verzamelde de Joodse volksmuziek van Rusland, maakte daar klassieke bewerkingen van en schreef ook originele werken. Sofie van Lier koos voor deze cd muziek van Moshe Milner, Joseph Achron, Mikhail Gnessin en Alexander Krein.

Vinden we op de cd *Sun and Rain* de gedichten van v.l.Perets op muziek van Weinberg, de tweede cd opent met diezelfde gedichtjes, maar nu in de zetting van Milner als de *Vocale suite voor Moeder en Kind*. Leuk om te vergelijken... Van Achron werd een vijftal niet-zionistische Hebreeuwse liedjes opgenomen, van Gnesin Hoogliedcomposities en van Veprik en Krein bewerkingen van traditionele liederen en dansen, o.a. uit de verzameling van de etnomusicoloog Moshe Beregovski.

Alles werd verzorgd uitgegeven, goed gedocumenteerd en voorzien van Jiddische danwel Hebreeuwse en Russische teksten in goede transcriptie en vertaald in het Engels en het Nederlands, zodat de inhoud voor een ieder begrijpelijk is. Het duo Sovali-Prenen heeft de muziek geweldig uitgevoerd, vol liefde voor het door hen gevonden materiaal.

Onlangs verscheen de derde cd in de serie van de Joodse muziek projecten. Deze laatste, tot nu toe, is geheel gewijd aan het oeuvre van Mikhail Gnesin. In 1927 werd hij gedecoreerd met de titel *Geëerd Werker in de Kunsten van de Russische Sociale Federale Sovjet Republiek*, maar tijdens het Stalinregime werden zijn werken opgeborgen. Sofie van Lier wil met deze opnames de ten onrechte vergeten Russische componist weer onder de aandacht brengen.

Gnesin heeft al in 1914 en 1921 studiereizen naar Palestina gemaakt. Eén van de liederen die hij daar toen al optekende was het in 1908 door Zalman Shne'ur in Londen geschreven 'Yad Anuga', dat nadien in Palestina met een bedoeïenenmelodie populair werd en tot nu toe is gebleven. De (H)Ora is Gnesins bewerking van 'El Yivne Hagali', één van de zeer bekende pioniersliederen. Deze Gnesin cd wordt voor een groot deel gevuld met muziek voor toneeluitvoeringen

als het *Verhaal van de Rode Mottele* en Gogols *Revisor*. Voor het *Joods Orkest op het bal van de Burgemeester* bewerkte de cellist Alexander Oratovski speciaal voor dit Sovali consort een serie Jiddische dansen tot een leuke klassieke klezmercyclus.

Waar het Milken archive via het cd-label Naxos zich presenteert met de Amerikaans-Joodse muziek, laat het Sovali Consort juist naar voren komen dat ook in de Sovjet-Unie nog Joodse klassieke muziek geschreven werd, al moest dit meestal heimelijk gebeu-

ren. En dat Sovali hier ten lande deze werken op geweldige wijze ten uitvoer brengt, is nog te weinig bekend!

The Sovali Consort: Sun and Rain / Jewish Music Projects JMP CD 001; Curtain Call / Jewish Music Projects JMP CD 002; Tribute to Mikhail Gnesin / Jewish Music Projects JMP CD 003. Verkrijgbaar via info@joodsemuziekprojecten.nl Meer informatie: www.joodsemuziekprojecten.nl